

Izhaja razen nedelj in
praznikov vsak dan
ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani,
Frančiškanska ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
obči. Rokopise se ne vrača.

Oglasi: Prostor 1 mm x
55 mm po K 150. Uradni
razglaš, poslano ter no-
tice isti prostor K 2.—
Pri večjem naročilu
popust.

NAPREJ

glasilo jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto K 288, za pol
leta K 144, za četrt leto
K 72, za mesec K 24.
Za inozemstvo K 480.

Reklamacije za list
so poštne proste.

Upravištvo je v Ljubljani,
Frančiškanska ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Ljubljanskega župana ne bodo danes volili.

Včeraj dopoldne je ljubljanski magistrat obvestil klube občinskega sveta, da danes ne bo napovedane občinske seje, ker ni bilo mogoče trem občinskim svetovalcem dostaviti vabil na sejo. Ta nesreča je podajala nelegalno občinsko gospodarstvo v Ljubljani za nekaj dni, dasi je deloma v naših intencijah, zlasti če bo gospoda pri pokrajinski vladi končno tudi uvidela, da mora iti še korak naprej in razpustiti občinski svet neglede na vzroke, ki so doslej zabranili, da bi v Ljubljani prevzel posle avtonomne občine izvoljeni župan.

Spor med večino občinskega sveta in pokrajinsko upravo glede kandidature na župansko mesto je podrejenega pomena. Občinski svet ima sicer vsaj po našem mnenju, pravico, poznati vzroke nepotrditve ljubljanskega župana, vendar pa za nas to vprašanje ne more biti tako važno kot razveljavljanje komunističnih mandatov, vsled česar je po-

stal občinski svet nepopoln in se more izpopolniti le, če se sedanji občinski svet razpusti in izvedejo nove volitve.

To je naša zahteva, ki odgovarja misli občinskega volilnega reda in tudi, lahko rečemo, javnemu mnenju. Če je pokrajinska uprava o tem uverjena, potem mislimo, da je ni pametneje pot, kakor prepustiti volilcem, da se v novi volitvi razpredele po svojem prepričanju in po svoji volji. Dražiti volilstvo, kljubovati z odkrivanjem potrditve župana, je povsem nepotrebno tratenje časa in razburjanje duhov, ki bodo imeli doveli prilike, če se občinski svet razpusti, da najdalej v dveh mesecih presodijo položaj in se opredelijo sami tako, da dobi avtonomna mestna občina Ljubljana zopet župana.

Dosedanja taktika pokrajinske uprave je rešitev ljubljanskega županskega vprašanja le zavlačevala.

Zasebnemu uradništvu.

V zadnjem »Uradniku«, glasilu društva zasebnih uradnikov, je nekdo prav »bitro« napisal članek, v katerem modruje, da mora biti društvo zasebnega uradništva nepolitično, to je zgolj strokovno oziroma stanovsko. Članek pa pravi dalje, da je vsakemu članu na prostu, da se predeli politični stranki po svojem prepričanju. V strokovni organizaciji mora biti torej po tem geslu uradnik solidaren z uradništvom, s sočlani, zunaj društva pa lahko preobrača z meščanskimi strankami kozolce kakršne hoče v škodo delavnih slojev, h katerim spadajo tudi zasebni uradniki, če se tudi domišljujejo, da so razred boljše vrste. Članek s tako vsebino je naiven, diletantski, ker polaga na zunanjo formo, to je na pripadnost k organizaciji, večjo važnost kakor pa na notranje prepričanje članov. Članek je narodni socialista; narodni socialisti so pa v narodni skupščini govorili in glasovali za to, da se vzame delavstvu, uradništvu in uslužbenecem sploh vse svoboščine glede na njih mezdne pokrete. Tudi demokrati so storili isto. In sedaj vprašamo prav odkrito, kako boste gledali človeka, ki podpira zunaj društva politične stranke, katere sklepa in govore proti vam, v svo-

jem društvu, ki ima prav nasprotno interese? Ali jih ne boste smatrali za hinavce demagoge, morda celo za špijone?

Hoteli smo le ilustrirati, kako smešno je tako filozofiranje, ki zmote le povečava.

Tudi mi priznavamo, da so strokovne organizacije zastopnice delavskih interesov. Ti interesi so mezdni in službeni pa tudi gospodarsko-politični. Člani strokovnih organizacij, če so izobraženi in zavedni, ne bodo nikdar podpirali političnih strank, ki s svojim političnim delom zaslužujejo delovne sloje. Res je, da se strokovne organizacije po naši veljavni zakonodaji ne smejo baviti s politiko, kar tudi ni potrebno. Pač pa imajo strokovne organizacije nalogo, da svoje člane izobražujejo v socialnem duhu, zbujajo v njih interes za svoj položaj in za dogodke v politiki in gospodarstvu, ki ugodno in neugodno vplivajo na socialni položaj članstva.

Če se strokovna organizacija te naloge zaveda, potem glasilu društveno ne bo objavljalo takih članov kakršni so navedeni, ampak bo povedalo, da morajo strokovno organizirani člani tudi v politiki zastopati interese društva in društvenikov.

K volitvam župana v Ptuj.

Vsled mahinacij in intrig, ki so jih ptujski demokratje uganjali, da pridejo do županskega mesta, dasi so pri občinskih volitvah ostali v manj-

šini, je vladalo za županske volitve, ki se je vršila v ponedeljek 12. t. m., veliko zanimanje. K seji je prišlo okoli 400 ljudi, tako, da je bila ga-

lerija premajhna ter je moralo veliko število radovednežev ostati na hodnikih. Takoj ko je starostni predsednik otvoril sejo, se je oglašil k besedi sodrug Rozman ter prečital protest proti nezakonitemu postopanju demokrate Mahoriča, ki je v soboto 10. t. m. na brutalen način onemogočil izvolitev župana in podžupana s tem, da je z jalovim izgovorom odložil sejo, o poteku katere smo že poročali. Vladni zastopnik, g. komisar Forčesin, je glede protesta soc. dem. kluba izjavil, da se bo vprašanje, ali je g. Mahorič postopal pravilno ali ne, principielno rešilo na kompetentnem mestu. (To vprašanje je že rešeno v občinskem volilnem zakonu in ako je gospoda, ki je ta zakon izdala, dosledna, mora g. Mahoriča kaznovati s tem, da mu razveljavi mandat in odvzame volilno pravico za tri leta. Vrlutega mora po zakonu plačati 500 K globe. Or dop.)

Rezultat prve volitve je bil ta, da je vsaka stranka oddala glasove svojemu kandidatu (JSDS 11 — IDS 7 — NSS 6 glasov). Takoj po skrutiniji so demokratje in narodni socialisti, kakor na povelje vstali ter šli v županovo sobo se »pogajati«. Kupčija se seveda ni sklenila, ker so eni in drugi hoteli imeti župana. (Adijo slovenski župan!) Nato so gospodje stavili soc. demokratom smešno zahtevo, naj postavijo drugega kandidata, kar se jim seveda ni posrežilo. Tako so bili eni in drugi vnovič postavljeni pred dilema: ali živovati županski stolec na oltar narodnosti, ali pa javno pokazati, da jim je narodnost in »nemčurštvo« lartari, s katerim begajo že itak doveli zbegano slovensko javnost.

Pri drugi volitvi je bil rezultat enak.

Pri ožji volitvi je dobil sodrug Lozinšek 11 glasov, demokrat dr. Senčar 8 glasov (en narodni socialist je postal še bolj naroden ter glasoval za demokrate), pet narodnih socialistov je zopet glasovalo za Senčar.

Izvoljen je bil torej sodrug Lozinšek.

Pri volitvi podžupana so demokratje »žitvovali« ter glasovali za narodnega socialista Blažeka in pokazali s tem da so res »kšajti«. In noben hudič ne bo tem ljudem izbil iz glave, da so pokazali njih doslednost in — narodni čut. Mi pa vemo pozitivno, da bi demokratje, v slučaju, da bi narodni socialisti ali kdor si bode glasoval za njih podžupana, odklonili izvolitev istega iz njih srede, ker bi se jim to za malo zdelo. Koncem koncev bi po našem mnenju imeli popolnoma prav, ker, kakor sami pravijo, je župan vendar

nekaj več kot podžupan. In zlodja, prestži narodnosti — pardon — demokratske stranke, ki je notabene državotvorna (glej poročila o padanju naše valute) je tudi treba upoštevati.

K volitvi sami pripominjamo še, da so naši odborniki držali strogo disciplino, dočim je na obeh nasprotnih straneh vladala zmešnjava in brezuspešen lov na županski stolec.

Ko se je ljudstvo razhajalo, smo slišali razne dovčipe; tako je n. pr. nekdo zaklical, da se je demokratom v soboto zlomilo kolo, danes pa jim je šel cel avtomobil v franže. Ko se je seja končala, je prišel liti blagodejen dež, ki je posebno demokratom ohladil njih jezo.

Tako se je torej izvršila ob velikem zanimanju pričakovana volitev ptuskega župana. Formelnih napak to pot ni bilo, ker se je stvar izvršila v popolnem redu.

Ker pa ni formelnih napak, so začeli nasprotniki na obeh straneh operirati z »nemškutarstvom« sodr. Lozinška. Že na seji so našim sodrugom grozili s tem, da Lozinšek ne bo potrjen. Videti je, da so dobro informirani. Vprašanje je le, če so te »informacije« točne. Ko bi gospodje bili prepričani, da je sodrug Lozinšek kaj zakrivil, bi že, ko je bil prvič izvoljen, obesili pregrešek na veliki zvoni in s tem utemeljevali rekurz, ki so ga tistikrat vložili. Ker pa ne morejo Lozinšku ničesar dokazati, so se v rekuru sklicevali na formelne napake ter dosegli razveljavljenje prve volitve župana. Ko so Lozinška vabili na sestanek, na katerem se določali demokratske kandidate, je bil Lozinšek mož na svojem mestu. Ker se pa ni odzval temu vabilu in ker je izvoljen županom od soc. dem. stranke, ga obrekujejo z »nemškutarstvom« ter mu očitajo, da je psoval Slovence z »Windscher Hund«. Ko bi se bil Lozinšek pustil postaviti na demokratsko listo, bi bil največji narodnjak, tako pa je nemčur. Tisti narodnjaki, ki imajo dovolj masla na glavi, se drznejo hoditi na solnce ter to maslo drugim očitati. Kakor ptič noč, vrtkajo glavo v pesek, da ne vidijo svojih pregreškov, ki so jih delali in ki jih še delajo. Javnost

pa to vidi, zato jih je obsodila. Tega se sami prav dobro zavedajo, zato brcajo na vse strani, da odbijejo udarce, ki padajo po njih demokrat-skih hrbtih. Vedno imajo na jeziku narodnost in mestno gospodarstvo, a v prvem in drugem ga temeljito lomijo. Poudarjamo, da so jih ptujski volilci obsodili, ker jim več ne zupajo. In če se jim posreči še enkrat zavleči s pomočjo mahinacij, intrig in obrekovanj redno poslovanje mestnega odbora, bo prihodnja obsodba še hujša. Upamo pa, da se jim to ne bo posrečilo in da je še pokrajinske uprave, gospod kraljevi namestnik Hribar že na iasnem, da se s takimi intrigami ne pride nikamor! Da so ptujski demokratje ljudje, ki se bojijo, da pride glas njih nasprotnikov do veljave, se je gospod namestnik Hribar gotovo prepričal o priliki vizitacije v Ptuj.

Končno konstatiramo, da hočejo ptujski demokratje nadaljevati z intrigami proti soc. dem. županu s tem, da oživljajo zadevo, ki je bila pred sodrugi že rešena s tem, da je bil Lozinšek oproščen. Zato so Lozinška dne 7. septembra pozvali na glavarstvo ter ga vzeli na zapisnik glede znane zadeve o »Windscher Hund«, katere ni Lozinšek nikdar izgovoril. Gotovo se je ta preiskava izvršila pod pritiskom ptujskih demokratov, zato opozarjamo gospoda kraljevega namestnika na to delstvo ter pričakujemo od njega, da ho omogočil redno poslovanje občinskega odbora mesta Ptui!

H koncu konstatiramo, da je nasprotno časopisje napačno poročalo o izjavi sodruka Lozinška. Na vprašanje, ali sprejme izvolitev, je Lozinšek res prosil, naj se mu dovoli tridnevni rok za pomislek, ko mu je pa vladni zastopnik povedal, da zakon tega ne dopušča, je Lozinšek izjavil, da sprejme izvolitev! V tem oziru so nasprotna poročila, kakor po navadi, zavajala!

K očitaniu nasprotnikov, da so soc. demokratje izjavili, da jim gre samo za opozicijo, se nam zdi preneumno odgovarjati, ker je to iz trte izvita laž!

Celi zadevi pa bomo polagali vso pažnjo ter po potrebi poročali o njej.

Razmere v krščansko-socialni Madžarski.

Če prideš na Dunaj v Budimpešto, opaziš na prvi pogled veliko razliko: Dunaj je brez vojaštva, v Budimpešti pa mrkoli vojakov, in oficirjev, ki se ohlajo drže svojih militarističnih manir. Budimpešta je skrajno konzervativna. Krščansko-socialna buržoazija, vlada skupno s cerkvenimi oblastmi. Po vseh ulicah opaziš, da je v Budimpešti središče madžarskega iridentizma.

Hortyjev režim preganja socialiste in komuniste; v parlamentu ni nobenega socialista in nobenega komuniste. Ta režim tudi ne trpi nobene republikanske stranke. Nedavno je minister za notranje zadeve razpustil republikansko stranko in uvedel zoper predsednika in podpredsednika te stranke, Nagya in Veera kazensko preiskavo. Toži ju zaradi »razžaljenja institucije kralja.« Eks-

Dr. Démetér Blatweis-Trsteniški: O zdravstvenih nalogah socialnega zavarovanja.

(Referat na zborovanju blagajničnih zdravnikov Slovenije ob priliki III. jugoslov. lekarskega skupa v Ljubljani.)

(Dalje.)

Naj izpregovorim najprvo o preventivnih merah. Da se polagoma pripravlja prehod od skrbstva za že obolelega k skrbstvu za še ne oškodovanega, torej od zdravljenja k preprečevanju, leži v osnovni ideji bolniškega zavarovanja, kaiti zavarovanje pomenja preprečevanje škod, ki jih imamo šele pričakovati. Preventivne mere so torej pravi cilj bolniškega zavarovanja, ki ga moramo vedno imeti pred očmi. K preventivnim meram spada med drugim ustanavljanje zdravilišč, na pr. za tuberkulozne, odpočivališč, rekonvalescentnih štabij itd. Bolni-

ška blagajna oziroma bodoči okrožni urad za Slovenijo hoče vsem tem nalogam posvetiti vso svojo pažnjo in jih udeležiti, v kolikor mu bodo le pripuščala sredstva. Najnunejša naloga je ustanovitev lastnega zdravilišča za tuberkulozne, ker seveda edino zdravilišče, ki ga imamo v Topolšici, za Slovenijo izdaleka ne zadostja. Iskali smo že letos v spomladi ob našem morju primerno poslopje ali stavbišče, a smo se pri tem prepričali, da je pravilno stališče, ki sem ga vedno zavzemal, da namreč morski zrak ni najprikladnejši za zdravljenje tuberkuloze. Tudi se vsi naši morski kraji branijo takih zdravilišč, ker počejo predvsem oživiti tujski promet. Veliko ugodnejša so zdravilišča v gorskih klimatih. In tu je v zadnjem času vzrasla ideja, ki zadobiva vedno resnejšo obliko. Kakor vam je morda znano, se gradi na Golniku, ob vznožju Karavank, v legi, ki smo je že svoj čas ugotovili kot v ta na-

men posebno prikladno, veliko najmodernejše opremljeno zdravilišče za tuberkulozne invalide. Sprožila se je misel, da zgradi tu bolniška blagajna poseben paviljon za svoje bolnike, dočim bi zdravljenje prevzel zdravnik - strokovnjak invalidskega zdravilišča, v kar bi se sklenila primerna pogodba. Ta naloga je tako nujna in tako važna, da bo brezdvomno v najkrajšem času stopila v štadij realizacije.

Toda s tem še ni vse storjeno. Ako naj zdravilišča služijo svojemu namenu, moramo dotične bolnike zjeti v pričetku njihovega obolenja, dokler je trajna pomoč res še mogoča. Sredstev v to imamo več na razpolago, od katerih se bodo nekatera oživila že v najbližjem času. Vsled pomanjkanja zadostnega števila zdravnikov pri nas žal še ne moremo upeljati periodičnega preiskavanja zdravih, kakor ga v posebnih preiskovalnih zavodih za svoje zavarovance uporabljajo ne-

katere privatne zavarovalnice v Ameriki in kakor ga je nemškim bolniškim blagajnam že leta 1903. nasvetoval znani sifilidolog Neisser, pri tem naglašujoč, da bi se ne šlo le za izsleditev spolnih obolenj, temveč tudi začetnih boleznij pljuč, srca, ledvic itd. Pač pa imamo mogočno sredstvo v natančni statistiki, ki ga bomo v kratkem začeli uporabljati. Z njim bomo imeli v evidenci vse one zavarovance, ki so na svojem zdravju ogroženi. To sredstvo že uporabljajo mnoge nemške bolniške blagajne in imenujejo to »Evidenz der Anbruchverdahtigen«. Raztezajo ga pa pred vsem na vse one, ki so ogroženi po tuberkulozi ali ki so že na njej oboleli, dalje na srčna obolenja in na revmatiko. Moja prva skrb bo, da uvedemo tako natančno in zanesljivo statistiko. V to pa moramo seveda imeti dober in zanesljiv bolezenski šema. Tabelarični seznam boleznij, kakor je po starih avstrijskih predpisih pri nas

še v rabi, je v tem pogledu povsem neprimeren in nezadosten. Interesiral sem se na pr. za tuberkulozo, ki je kakor znano, zelo mnogostranska in mnogolična bolezen in sem se uveril, da se ta praktično najvažnejša bolezen lahko skriva pod 10. oznakami našega bolezenskega seznama. V jeseni napravim po nalogu bolniške blagajne študijsko potovanje. Informiral se bom, kako se postopa tamkaj, kjer je ta evidenca ogroženih že izpeljana. Ako ne bomo mogli dobiti dober morbiditetni šema — in mi vsi vemo, da imajo takimi seznami svoje hiše, najsi bodo urejeni po etjologičnih načelih ali naj je alfabetično navajajo posamezne bolezni — potem bo pač treba s posebnimi predpisi urediti postopanje, ki nam bo omogočalo, da dobimo vse po pljučnih, srčnih, ledvičnih in živčnih obolenjih ogrožene čim prej v našo evidenco. Ta evidenca bo potem podlaga prohibitivnemu delovanju.

kralji Karol ima še mnogo pristašev, največ med magnati, posvetniki in cerkveniki. Masa buržoazije pa simpatizira z Jožefom Habsburškim. Iridentem goji organizacija »prebujenih Madžarov.« Po vseh trgovinskih izločbah in po vseh šolah imajo zemljepisne karte, ki kažejo obseg sedanje Madžarske zaenost, ki bi naj Madžarska imela (kajpada je tudi Reka poleg). Ogorčenje zaradi Zapadne Mad-

žarske, ki jo dobi Avstrija, je veliko, večinoma pa umetno inscenirano. Po ulicah se gnete francoskih, angleških in italijanskih častnikov. Buržoazija živi silno razkošno, proletarijat pa je silno siromašen. Produkcija sama komaj da živi; buržoazija se bavi večinoma s spekulacijami in verižništvom.

Tako torej izgleda v krščansko-socialni blaženosti in blagoslovljeni deželi Madžarski...

Ljubljanski sejem in usnjarska industrija v Sloveniji.

Kot veščak v tej stroki hočem to industrijo opisati. Imel sem priliko ogledati si razne izdelke usnja velike in male usnjarske obrti.

Priznati moramo, da je ta obrt pri sedanjih razmerah, ko nam delajo ravno v tej stroki — bodisi v težkem blagu, (to so terci), bodisi v lahkem, galanterijskem blagu (kozje, ovčje ter prašičeve kože) veliko zapreko, da ni blago tako povolno kot bi lahko bilo in kakršnega bi naše tovarne, ki imajo vso moderno opremo v mašineriji, lahko producirale. Ne morejo izdelovati tistega trpežnega blaga, ker nimajo tistih strojinskih snovi, katere so neobhodno potrebne za izdelavo trpežnega in luksuznega blaga. Primanjkuje primernih kemičnih pripomočkov ter inozemskih strojinskih snovi. Vzroki, da jih nimamo, so v prvi vrsti v carini, v pomanjkanju gvez, pa tudi v previsokih cenah posameznih strojev.

Vzemimo najprej naše največje podjetje »Indus«. Terci niso tiste kakovosti, kot bi morali oziroma bi lahko bili. Boljše je izdelano jermensko usnje, ker zanj zadostujejo naša domača strojila, kar pri terci (beseda terč pomeni močnejše vrste podplate, ki se rabijo za kmečko-delavsko ljudstvo ter za vojaške čevlje) ni slučaj. Manjka jim valone, mirabolneje, pripomočkov, ki ne rastejo pri nas; naše hrastove jeziče jih v tem oziru ne morejo nadomestovati, ker so prepuste in nimajo tiste volne strome snovi v sebi, ki da usnju gibčnost. Oglejmo si boks tega podjetja. Tvrda poskuša tu razne kombinacije strojev, pa vseeno nima tiste trpežnosti, kot jo je imelo blago te vrste pred vojno, akoravno je takrat tej tovarni primanjkovalo raznih strojev, s katerimi danes razpolaga. Zelo okusno je usnje za tapet, izdelovanje kovčkov itd. Isto velja za ševro. Vidi se pa, da tudi tu primanjkuje nekaj: in to so razna mazila in strojila. Sploh imajo kozje in ovčje kože neko trdost. Galanterijsko blago je zelo precizno izdelano in podjetje si res prizadeva spraviti svoje izdelke na popolno moderno višino. V tem pogledu za tujezemskim blagom ne bo zaostajalo, ko se posreči dobiti za to potrebnih sredstev. Vse pohvale vredni so izdelki iz prašičevih kož: barve okusne, trpežno blago s potrebno svetlobo. To podjetje je urejeno tako, da bode lahko inozemstvu konkuriralo.

Druge večje podjetje je tovarna Vošnjak v Šoštanju. Njeni izdelki so, kar se tiče usnja za opremo, za jermenarje, izvrstni, kakovost zelo dobra, glede gornjega finega usnja pa velja kot pri drugih: nima prave melkobe, radi tega tudi manj trpežnosti. Barve usnja so povoljne, isto svetloba. Lak je zelo lep. Vsekakor so produkti zelo dobri, kar je še nedostatkovi, je krivda v stroju in mazilu, ne pa na podjetju, ker splošno

primanjkuje raznih kemikalij in mazil.

Glede mariborskih tovarnih usnja velja popolnoma isto kot za »Indus«. V barvah to podjetje še celo ponekod prekašajo: tako n. pr. sta **tvrdki Berg in Freind** razpostavili zelo okusno blago iz lak-usnja.

Prav lepe izdelke v lahkem blagu je razpostavila **tvrdka Mally iz Tržiča**. Primanjkuje ji tudi istega kot drugim.

Podjetje **Laurich v Konjicah** je s svojim srednje težkim blagom popolnoma zadovoljivo. Posebno predebili podplati so dobri.

V mali usnjarski obrti je omeniti posebno **Knafliča iz Šmartna**: podplati prekašajo v kakovosti vse navedene, kravje ter telečje usnje je zelo dobro; primanjkuje edino pravega ter zadostnega mazila.

V splošnem se lahko trdi, da se je usnjarska industrija izkazala, da celo napreduje v Sloveniji in je **Karlovške tovarne Jakl** še dolgo ne bodo dohiteli. Produkti iz Jakljevih tovarnih so za bolj južne kraje, kjer ne nosijo čevljev, temveč opanke, imajo pa karlovške tovarne dobre podplate, le kravje in telečje usnje je zelo trdo, ker je premalo mazila.

Poleg tovarnih usnja ne smemo prezreti tovarnih za čevlje. Na prvem mestu stoji tovarna **Kozina v Tržiču** s svojimi zares finimi izdelki za mesta, nekaj, kar lahko s francoskim fabrikatom glede preciznega dela konkurira. Vidi se, da so tržiški čevljarji res v tej stroki mojstri. Tovarna čevljev »Indus« ima tudi trpežne čevlje. Kakovost usnja pa je tu kot pri Kozini vprašanje časa, ko se tem podjetjem posreči dobiti potrebna mazila in strojila.

Usnjarska, čevljarska vele- in srednja industrija zaposluje do sedaj v Sloveniji približno 3000 oseb, po njenih napravah pa bi jih lahko zaposlila 5000, ko bi imela zadostni odjemalni trg. Da bi pri nas v Jugoslaviji primanjkovalo sirovin, kož, to ne odgovarja resnici, pač smo bili preje navezani na tuje sirove kože, katere danes pogrešamo, namreč takozvane »Kipse« itd. No, pa brez teh tudi izhajamo.

Sedaj, ko smo s ogledali razne izdelke navadnih ljudi in so si jih ogledali tudi merodajni činitelji, je le-teh naloga, da store vse potrebno, da se naši usnjarski in čevljarski industriji odstrani vse ovire za nadaljnji razvoj. Zapreke so v glavnem v brezglavi carini ter v njenem počasnem delavnem sistemu. Torej proč z zaprekami! Pomisliti je treba, da gre tu za obstoj tisoče družin delavcev in delavk, ki seveda — vsaj vsi boljše klasificirani — si bodo morali drugače in drugje iskati kruha. Kdaj pa dobimo potem naraščaj, ki bo zmogel to industrijo na modernost stopniti vzdrževati? T.

KAKO HOČE VLADA REŠITI NAŠO VALUTO.

LDU, Belgrad, 16. sept. Ena izmed naredb, ki naj bi se po mnenju finančnega ministra Koste Kumanudi uporabila v svrhu zboljšanja tečaja dinarja, naj bi bilo ukinitje svobodne trgovine z valutami in devizami. Vsi ti posli naj bi se izključno poverili Narodni banki. V tej smeri se vodijo pogajanja, vendar pa ni prišlo do definitivnega sklepa. Zastopnik finančnega ministra Slavko Petrovič je o tem razpravljajal s člani upravnega odbora Narodne banke. Danes je banka sklicala sejo upravnega odbora, na kateri bi se imelo končno veljavno sklepati o predlogu finančnega ministra. Druga važna odredba finančnega ministra, ki jo namerava za sedaj predlagati, bi obstojala v tem, da se našim trgovcem prepovedo za leto dni plačila v inozemstvo. Po računu strokovnikov dolgujejo sedaj naši trgovci inozemstvu okoli 250 milijonov frankov. Naši trgovci kupujejo za vsako ceno tujo valuto, kadar poteče plačilni rok. To je poleg ostalih vzrokov istotako povod padanja dinarja. Da bi se odpravil vsaj ta razlog, je finančni minister Kumanudi sklenil odrediti, da se odlože za leto dni plačila trgovcev. To bi se moglo doseči na dva načina, bodisi s tem, da bi država jamčila za vse te dolgove trgovcev, bodisi da bi jih takoj izplačala, pri čemer bi bili obvezani vsi trgovci-dolžniki, da po enem letu povrnejo dotično vsoto v isti mineti, v kateri jih sedaj dolgujejo inozemstvu. Tekom današnjega dne bo finančni minister izdelal definitivno predlogo o odredbah za zboljšanje tečaja dinarja. Ti predlogi bodo predloženi na odobrenje ministrskemu svetu. V naših službenih finančnih krogih se gleda z optimizmom na nadaljnji razvoj tega vprašanja. Upajo, da se bo istotako z olajšanjem izvoza mnogo storilo za zboljšanje dinarja ter sodijo, da se bo v bodoče za izvoz pšenice plačalo samo po 20 pr izvozne carine od enega kilograma. Izvoz lesa bo popolnoma oproščen vsake carine.

Brzjavlj.

KATOLIŠKA GROZODEJSTVA.

LDU, Darda, 16. (ZNU.) Maržarske oblasti na izpraznjenem ozemlju v Baranji še vedno niso prenehale s preganjanjem našega naroda. V Mohaču so ponovno aretirali veliko število Srbov, Šokceev in Židov. V zaporu so jih pretepali s puškinimi kopiti ter jih mučili na razne načine, ne glede na to, ali so v času naše okupacije sodelovali pri političnem delu. Na ta način so madžarske oblasti vršile grozodejstva nad moškimi in ženskami. Informacije o tem je prinesel človek, ki je vtekel izpod madžarskega terorja in srečno prešel novo demarkacijsko črto ter opisal kot očividec vse dogodke s prošnjo za čimprejše posredovanje.

BOJI V ALBANIJ.

LDU, Belgrad, 16. (ZNU.) Po brzjavah iz Skadra, so čete Miriditov prišle do 15 km pred Skader ter so vzhodno od Skadra na izhodu z Drinskega Klanca vršile veliki boji. Čete transke vlade so doživele velike izgube.

IZ NEMČIJE.

LDU, Nauen, 16. (Radio Grč.) Po uradni objavi so dobile pri deželnozborskih volitvah v Thüringenu meščanske stranke 26, socialisti pa 28 mandatov.

LDU, Nauen, 16. (Radio Grč.) Osrednje glasilo nemške komunistične stranke »Die rote Fahne« je bilo prepovedano za tri dni, ker je pozivalo k neposlušnosti napram vladi.

BOJ IRŠKE ZA SAMOSTOJNOST.

LDU, London, 16. (Uradno.) Na noto Devalere, v kateri je ta izjavil, da je pripravljen začeti pogajanja, toda le kot zastopnik suverene države, je izjavil Lloyd George v brzjavni notji Devaleri, da bi takoj pogojl napravil konferenco z angleško vlado nemogočo. Zatorej želi Lloyd George, da se smatra njegovo noto, v kateri pristaja na konferenco prihodnji teden v Invernesu, kakor da ni bila izročena, ker je položaj po prejemu Devalereve note postal povsem drug. Ugotoviti pa mora, da angleška vlada niti za las ne bo odstopila od svojega dosedanjega stališča in da se ne udeležijo konference, ki bi pomenila, da angleška vlada oficelno priznava ločitev Irške od ostale kraljevine.

GRŠKI PORAZ.

LDU, Rim, 16. (Brezžično.) Turške brzjavke trdijo, da je izgubila grška armada v Mali Aziji 18.000 mož in da se je morala umakniti v svoje prejšnje postojanke.

Politične vesti.

+ Kronika večjih uspehov naše zunanje politike. 1. Svobodna država Reka. 2. Tuzna Koroska. 3. Rapalska pogodba. 4. Baroš in nelzvedena rapalska pogodba. 5. Baranja. 6. Albanija, nad katero so se belgrajski diplomati prerekli z italijanskimi, in 7. En Jugoslovani je izvoljen za člana mednarodnega razsodišča pri Zvezi narodov in g. Spalajkoviću so člani sveta Zveze narodno — čestitali...

+ Prazni izgovori demokratov. Razpravljajoč o padcu jugoslovanske valute na borzi v Curihu, piše demokratsko »Jutro«, da so padcu valute krive tudi opozicijske stranke, češ, ker s svojo opozicijo jemljejo ugled države v inozemstvu. Razumemo take trditve demokratskega »Jutra«, ki istovetno svojo stranko z vlado in državo. Demokratska navada je tudi, da smatrajo sebe za nedolžne angelčke in nezmotljive papeže v politiki in narodnem gospodarstvu, ter proglase vsakega, ki kritizira njihovo delo in njihov režim, za a priori protidržavni element! Tako proglašanje ravno, zg. demokratske, škoduje državi največ!

+ »Samoodločevanje« narodov. Značilno ulogo pri razmejitvah v Baranji igrajo med drugimi tudi naslednja dejstva: V medzavezniški komisiji, ki odloča v ureditvi baranjskega vprašanja, je angleški polkovnik Goset, ki ima materi-

jelne interese v pečujških rudnikih, italijanski polkovnik Veniselle, ki je udeležen pri neki tvornici za spirite v Baranji in neki drugi, ki je interesiran na tvornici v Vilanyju. Angleški polkovnik Grave ima rodbinske zveze z bivšim nadvojvodo Friderikom, za druge člane komisije pa so krščansko-socialni Madžari preskrbeli druge vezi: predvsem zapeljive Madžarke. Tako deli mednarodna buržoazija pravico narodom!

+ Gerhard Hauptmann nemški državni predsednik? Berlinski »Vorwärts« piše, da agitirajo nemški umetniški krogi za Gerharda Hauptmanna kot nemškega državnega predsednika. Gerhard Hauptmann, sloviti dramatik, uživa zlasti v socialističnih krogih velike simpatije, ker se v svojih delih zavzema za proletarijat, dasi osebno ne pripada nobeni stranki. Pri nas je pesnik znan posebno po svojih »Kalcideh«.

+ Delavsko stavko v severni Franciji grozi pariška vlada zatreti z vojaško silo. V Roubaix so dosepele čete pod poveljstvom generala Jouvina. Pekovski delavci, ki jim je bilo od stavkajočih francoskih sodrugov dovoljeno, da smejo delati, dajejo 25% svojega zaslužka v prid stavkovnemu fondu. V mnogih krajih je prišlo do velikih manifestacij in nemirov.

+ Celo na Francoskem in sicer v najvišjih vojaških krogih čutilo potrebo, da se nekaj ukrene proti blazni militaristični prekomernosti moderne družbe. Ge-

neral Sarraill je imel te dni na iniciativo socialističnih mladinskih organizacij v Charleroiu govor, v katerem je delavstvu priporočal, naj se zavzame za zmanjšanje vojaške službene dobe na šest mesecev kot prehodno mero za popolno odpravo militarizma.

+ Trocki je po vestih iz Rige podal ostavko kot komisar za volno. Na njegovo mesto pride general Frunze, bivši komandant južne boljševiške armade. Veselje ni potrjena.

Slovenski javnosti!

Nisem imel namena odgovarjati na napade, ki so jih zadnje čase nasprotniki objavili proti meni v raznem časopisu. Ker se me pa po zopetni izvolitvi za pujskega župana v nasprotnem časopisu še vedno na najnesramnejši način napada in obrekuje, sem primoran podati javnosti sledeča pojasnila.

Pred skoraj 20 leti sem se kot pekovski mojster naselil v Ptuj, kjer sem bil od prejšnjih mogočnejših do preobrata poznan kot »Windischer pek«. To radi tega, ker se nisem udeleževal pujskih nemških družb (Feuerwehr, Gesangverein itd), ker nisem delal proti Slovincem, ker nisem bil pri raznih prilikah odkrčen z nemškimi znaki in ker nisem sovražil tega, kar je bilo slovensko.

Spominjam se, da se je celo v šoli med učenci agitiralo proti meni, češ, naj ne kupujejo kruha in peciva pri »Windischer peku«. Spominjati se morajo tudi drugi Ptujčani, da sem med vojno javno nastopil proti zloglasnemu Orginu in da me je pri tej priliki večina navzočih obšla s psovko »Windischer pek«. Tistikrat seveda še ni bilo današnjih narodnjakarskih mogočnejšev v Ptuj.

Kakor več drugih, tako sem tudi jaz dobil po prevratu svoje plaščlo.

Zadeva, ki se mi jo predbaciva, pa je sledeča: Leta 1919 je ena mojih služkinj iz besede »gestohlenen Hunden«, ki sem ji izgovoril napram molima dvema fantoma, ki sta mi jemala cigarete in druge malečnosti, napravila psovko »Windischer Hund«, ter to povedala mojemu pomočniku Kmetecu. Slednji, ki je bil tistikrat odpuščen od dela, je stvar prenesel v pisarno dr. Gosaka ter me tam očrnil. Pred sodnjo je pa Kmetec izpovedal, da nisem nikdar kaj takega rekel, nkar sem bil oproščen.

Sedaj, ko sem izvoljen za župana, prihajajo nasprotniki s to afero zopet na dan. Ker pa mi iz dosedanjih preiskav ni mogoče dokazati, so začeli stvar zopet mešati in me klicati v razne urade, kjer me o stvari zaslisejo. Jasno je, da gre za intrige od strani ljudi, ki ne uživajo več nobenega zaupanja.

Kakor gori omenjeno se je končala stvar pred sodnjo in z današnjimi molimi obrekovalci smo si bili zopet dobri prijatelji. Toliko je res, da so me pisмено vabili na sestanek, na katerem se je sestavljala demokratska kandidatska lista za občinske volitve. Sestanka se seveda nisem udeležil, in ker sem kandidiral na socialnem listu, sem zopet postal »nemčur«.

Omeniti moram še, da sem pri več prilikah razne gospode vprašal, zakaj so me preganjali, in dobil sem sledeči odgovor: »Čuj, prijatelj, če pa te nismo poznali«.

Kakor že povedano, se ta gonja zoper mene ponavlja zato, ker sem izvoljen pujskim županom. Značilno pri tem je, da uganjajo gonjo ljudi, ki so pri pujskem prebivalstvu, osobito slovenskem, prišli ob ves kredit.

Končno izjavljam, da sem za vsa svoja dejanja predvsem odgovoren stranki, ki mi je zaupala. Ker se pa z gonjo proti meni operira v javnosti in ker ta zadeva interesira tudi širšo javnost, sem smatral za potrebno, dati javnosti to kratko pojasnilo o zadevi, ki se bo končala tako, da se bo zopet izkazalo, da tega, kar se mi očita, nisem nikdar zakrivil.

Ptuj, dne 15. septembra.

Tomaž Lozinšek, s. r.

LISTEK.

Zvonimir Kosem:

BARAKE.

(Dalje.)

Ko sta se četrta ure na to vračala Konrad in Kovač Krečji po samotni temni cesti proti barakam, sta bila obadva zamišljena in redkobesedna. Siluete kostanjev so kakor črne pošasti kipele v noč; gozdovi v daljavi so bili pogreznjeni v molk, nobenega vetra ni bilo od nikoder, obrisi gor za gozdovi so bili popolnoma zatemnjeni — povsod sama črna noč, mrka in vlažna, kakor mora na prsi legajoča...

»Hitro je prišlo vse to... hitreje, nego sem si mislil...« je rekel Konrad. »Olej, Dreja, in hitreje nego si misliš ti in jaz in vsi trpiti, bo tudi prišlo, kar še mora priti...«

Kovač je zamahnil z roko.

»Naša doba se bliža — tako je rekel tam pri Senčarju tisti majhni mož, in lepo je povedal! Da, naša doba!«

V baraki je bilo vse temno; samo hrpenje spečih je glodalo mrtvaško tišino, razpreženo od vrat do najbolj oddaljene slavnice v kotu; tako gloda črv v zavrnem, smrti zapisanem deblu odsekanega drevesa.

Kovač je šel takoj spat, Konrad pa si je poiskal knjigo in pričel čitati ob svoji slabo brleči sveči...

V mraku so zasumeli tihi koraki. Konrad je naglo dvignil svečo in pogledal — bila je Elza, kakor bel angel plavajoča med slavnica-mi, med spečimi, proti luči.

»Bala sem se že, da so te razbojniki napadli in ubili, ker te toliko časa ni domov... V dremavici se mi je zableščalo skozi trepalnice, zbudila sem se in videla, da svetliš ti, Konrad... Malo prej pa se mi je sanjalo o tebi... bile so hude sanje, ljubček moj...«

Oklenila se ga je s svojima belima rokama, privla se k njemu s svojim vročim polnim telesom.

»Ne bodo te mi vzeli, ne smejo te mi vzeti, ne, ne... nikdar ne... Umrla bi od žalosti...«

Ljubče je jo objel.

»Kaj se je zgodilo, Elza, dušica — kaj se ti je sanjalo? Vsa si prestrašena...«

»Prišli so razbojniki v barako, te vklepili in odvedli s seboj; nič niso vprašali, zakaj — ugrabili so te kar na lepem, in, veš, vsi so imeli zmršene, črne brade in hudobne, zelenkaste oči... groza me je bilo... To se mi je sanjalo...«

Zasmejal se je.

»To se ti je sanjalo... in drugega nič. Puhle sanje... samo puhle sanje, Elzica... Ne bojim se razbojnikov, če bi tudi v resnici prišli pome, zato se tudi nikar ne boj, da bi me ugrabili... Rajši poslušaj mene — pa se ne zmeni za prazne sanje! Elzica! Odrešenje se nam bliža...«

veseli se! Odrešil pa nas ne bo noben bog, temveč odrešili se bomo sami... ostali bomo trpini, barake se bodo vzdignile, mrtveci bodo oživeli v tej veliki mrtvašnici... napočil bo naš veliki dan... In ko bo raztrgala sovražne okove še tvoja solnčna domovina ob morju, tedaj, Elzica — na jug, na jug!...

»Da, na jug... kakor dvoje globov čez hrib in plan, naravnost proti morju!« je zavzdihnil ob njem, v njegovem naročju. »Da bi se tvoje upanje kmalu izpolnilo, da bi ne bilo zaman to vroče hrepeneje!...«

In še pozneje, v spanju, v sanjah, so ji šepetale ustnice:

»Na jug, na jug!...«

III.

Povodeni, poplavlajoča polje, — kdo naj te zajezí, vihar, hrumeč čez ravan, — kdo bi te ustavil, bliski ognjeni, sikajoči iz neba. — kie si, ki bi jih pogasil, gromovi bobneči, oblake stresajoči, — kaj naj ti dam,

ki bi jim zamašil hropeče žrelo, da bi utihnili? —

Temna so bila okna tvornice, iz visokih dimnikov se ni kadilo, stroji so molčali. Po cestah razlita pa je valovala množica mračnih postav, pesti skržene, v očeh sovraštvo in upornost; kakor morje, nemirno in pljuskajoče — semintia so se zagajali valovi, butali zdaj na levo, zdaj na desno. Zašumelo je v gneči, da-lež preko nizkih streh barak se je razlegel krik:

»Stavka! Stavka!« —

Tri dni je že trajala.

Škropil je dež, enakomerno, brez prestanka: ceste so bile blatne, vse v lužah, s črnih kostanjev je curljalo venomer, hiše, na samem stoječe, so bile od praga pogreznjene v mla-kuzje. Množica pa se je zibala naprej med barakami, hrupela neustrašeno, iz vseh oči je sijalo upanje.

»Stavka! Stavka!«

(Dalje prih.)

Dnevna kronika.

Mestni deželjski licej. Rok za vpisovanje, sprejemne izpite, za pričetek pouka itd. na vseh oddelkih zavoda je podaljšan do 28. septembra. Podrobna navodila se sledijo.

Slikarska šola Probuda v Ljubljani. Pričetek pouka na slikarski šoli se začne redno dne 15. oktobra v poslopju tehn. sr. šole. Pouk bo večerni. Natančneje se objavi v šoli. Šola vsebuje iste predmete kakor vse druge umetniške akademije, povrh pa še iz narodne umetnosti, ter ima prvostopne učne moči sledeče gg. profesorje: Akad. slikar in voditelj šole Franjo Sterle — portret in akt po naravi, draperija (narodna noša), kompozicija in anatomija. Akad. medajler Anton Sever — perspektivo. Akad. slikar Maksim Gaspari — narodna ornamentika ter kompozicije. Ing. arhitekt Rado Kregar — arhitektura. Slikar Saša Santel — grafika. Davorin Volavšek — o zgodovinskem razvoju naše ljudske umetnosti. Dalje dve nove učne moči: Akad. kipar Berneker — kiparstvo g. Lagorič (Srb) — umetna zgodovina. Vpisovanje se prične takoj pri vstopu v šolo. Akad. slikarju Franju Sterlu na Gospodarski cesti št. 12—II nadst. od 14 — 16 ure. Honorar se določi in plača pri vpisovanju mesečno naprej. Revni se oproste šole takrat, kadar pokažejo zmožnost in pridnost v šoli. Sprejemajo se gospodje kakor dame s primerno šolsko izobrazbo. Pismene prijave ne veljajo.

Industrijsko-obrtni muzej. Uradni list št. 112 prinaša med drugim uredbu o ustanovitvi industrijsko - obrtnega muzeja v Belgradu in pokrajini. Naloga industrijsko obrtnega muzeja bo med drugim tudi ta, da polzveduje, kje se nahajajo v državi sirovine, potrebne za industrijsko in obrtno obdelovanje, ter da preiskuje domače sirovine glede njih kakovosti in glede njih uporabe.

Pazite, da ne nasedete! Z ozirom na to, da se že javljajo brezvestni elementi, ki se hočejo koristiti na račun bednih pogorelcov, podpisani odbor opozarja vse, da vsakdo predno kaj daruje, zahteva od prosilca po županstvu na Ježici izdano potrdilo o identiteti. — Pomožni odbor za pogorce v Klečah. P. Ježica pri Ljubljani.

Zopet: Prepovedan list. Notranje ministrstvo je s svojim odlokom od 10. sept. t. l. prepovedalo za našo državo komunistični list »Naša pravda«, ki izhaja na Dunaju, madžarski humoristični ilustrirani list »Miczas Dijske«, ki izhaja v Budimpešti in

grški list »Tahydronos« ker pšejo imenovani listi proti interesom naše države.

Letos potrjeni mladeniči se s 1. novembrom 1921 pozovejo v kadrovske službe. Mladeniči naj bodo pripravljani na to, kajti vsaka zamuda podaljša kadrovske službe na 3 leta, starešino družine pa zadene globa 100 do 300 dinarjev ali zapor, če pozvanega člana ni odposlal v kadrovske službe.

Minister za konstituantno in izenačenje zakonov je na podlagi členov 106 in 126 ustave sestavil komisijo, katero naloga bo, da bo izdelala zakonski načrt o civilnih državnih uradnikih.

Vojaško zlagševanje. Kljub večkratnim noticam in tozadevnim opozorilom smo dognali, da so še nekateri, katerih ne premaknejo iz njihove brezbriznosti in omalovaževanja predpisov ne veliki razglasi ne dobrohotne novice v časopisih. Opozorjamo te, da je gotovo, kakor je deločno, izpolniti to svojo državljansko dolžnost. Kazen za opustitev zlagšev je zelo občutna. Dotične, ki bi se ne zlagšili pravočasno, kaznuje vojaška oblast, odnosno izreka kazni, ker se vsak, kdor bi se ne zlagšil — samega sebe kaznuje. — Magistrat mesta Ljubljane.

Premog. Gg. zdravnik, notarji in odvjetniki, ki reflektujejo za bodočo zimo na odmerjeno množico premoga za ordinacijske odnosno pisarniške prostore, naj vpošljejo svoje prijave čimprej mestnemu magistratu.

Avtomobilna zveza Celje - Ljubljana. Ker se je izkazalo, da novo vpeljani vozni red večini interesentov ni prikladen, uvala se s ponedeljkom 19. septembra t. l. star vozni red, tako da odhaja avtomobila iz Celja zopet ob 1.30 popoldne in prihaja v Ljubljano približno ob 4.30 popoldne.

Državna posredovalnica za delo. Pri vseh podružnicah Državne posredovalnice za delo v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 4. do 10. septembra 1921 dela 243 moških in 215 ženskih delavskih moči. Delodajalci so pa iskali 183 moških in 224 ženskih delavskih moči. Posredovanj se je izvršilo 138. Delo iščejo: pisarniške moči, kovačarji, sedlarji, rudarji, krojači, čevljarji, natakariji, natakarike, hotelske sobarice, pekti, mlinarji, mesarji, dninarji, dninarice, zidarji, bol. strelci, modistke, vajenci, vajenke itd. V delo se sprejemajo: hlapi, dekle za polje in živino, ključavničarji, elektromonterji, mizarji, krojači, šivilje, tesarji, čevljarji, usnarji, vzgojiteljice, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

da vlada ni prav nič pomislila, kako naj zmerne cene in potrebno množico mesa zagotovi za spomlad na domačem trgu! Tu bi bilo treba preskrbeti se pravočasno. Meso bi bilo treba konservirati in predelati. To konservirano meso bi ob pomankanju ponudbe živine lahko mnogo pomagalo domačemu trgu tako v cenah kakor tudi v zalogi. Sicer pa bi se lahko konzervirano in predelano meso tudi izvažalo (poglejmo Čehi in Amerikanci!) Ustvarila bi se lepa domača industrija mesnih izdelkov in konzerv in zaposlilo bi se v tej industriji lahko mnogo delavstva. S tem dragocenim blagom torej kakor je živina, naj bi se postopalo bolj ekonomično, v prvi vrsti v prid — skupnosti, ne pa samo v prid nekaj izvoznikarjev!

— Manganova in železna ruda v okolici Bitolla. Listi poročajo, da je pred kratkim izsledil g. Ilija Gjorgjević, kavarinar iz Beograda, v okolici Bitolla večja ležišča manganove in železne rude. — Kakor znano, je ministrstvo za rude dovolilo, da sme vsakdo, kdor hoče, iskati rude.

— Carinski dohodki v letošnji proračunski dobi znašajo 786.312.718.24 dinarjev v srebru.

— Obveznice 7%-nega notranjega državnega posojila se smejo iznašati iz države.

— Letošnji pridelek silv je po poročilu poljedelskega ministrstva za 50 odstotkov slabši od lanskega.

— Češkoslovaška tekstilna industrija. »Narodni listy« javljajo, da se je položaj češkoslovaške tekstilne industrije v poslednjem času znatno izboljšal in da produkcija znaša že nad 30 odstotkov predvojnne produkcije. Na praškem velesejmu je bilo prodanega tekstilnega blaga za več kot poldrugo milijardo kron.

— Škodove tovarne na Češkem so za dve leti naprej dobile naročila za izdelovanje lokomotiv in za popravila v vojni

poškodovanih lokomotiv. Romunska vlada je že dobila 50 lokomotiv in čaka še na nadaljnjih 80 naročenih.

— Število železničarjev na Češkoslovaškem znaša 156.000 oseb. Koliko jih je pa v Jugoslaviji?

— Ruski agronom Carin je iznašel nov način za pečenje kruha. Carin uporablja pri svoji metodi nezmleto zrno, ki ga samo v vodi zmehča in potem zgnete iz takega zrnja testo. Poročajo, da je kruh iz Carinovega testa za 50% redilnejši kot navaden kruh. Tak kruh so v zapadni Evropi in zlasti v Nemčiji sicer že prej poznali in priporočali, vendar pa se ni mogel udomačiti, ker je za naše dedne želodce pretežak, da ne more škoditi in je celo izvrstno preprosto zdravilo za malskatere bolezni, ki nastanejo radi slabe prebave.

Organizacijski vestnik.

Iz stranke.

Članom JSDS in KDZ v mariborskem okrožju. Opozorjamo vse člane JSDS in KDZ, ki so zaoostali na njihovih prispevkih, da jih čim prej poravnajo, ker izgube v nasprotnem slučaju vse članske pravice. Enako velja tudi za vse krajevne organizacije JSDS in KDZ. — Okrožno tajništvo JSDS in KDZ v Mariboru.

Viš-Glince. Shod se bo vršil danes dne 17. t. m. ob 8. uri zvečer na Glincah v restavraciji Amerika s sledečim dnevnim redom: 1. Določitev kandidata v komisijo za odmero dohodninskega davka. Vse sodruge in sodružice in vse, ki čutijo, da so preveč obremenjeni z dohodninskimi davkom pozivljamo, naj se shoda zanesljivo udeležijo, da si izberemo moža iz naše delavske srede, ki bo gotovo zastopal naše koristi. Torej vsi na shod. — Sklicatelj.

Iz strok. organizacije.

Podružnica lesnih delavcev v Ljubljani, sklicuje na nedeljo, dne 18. septembra t. l. ob 9. uri popoldne v veliki dvorani Mesnega doma politni občni zbor. Dnevni red: Poročilo načelnika, tajnika, blagajnika in nadzorstva, Volitev novega odbora. Raznosterosti. Dolžnost vsakega člana je, da se zborovanja točno udeležijo.

Vestnik Svobode.

Hrastnik. V nedeljo, dne 18. t. m. ob 4. uri pop. se bo vršil rudarski shod z dnevnim redom: 1. Položaj rudarjev. 2. Draginja. 3. Organizacija. V dvorani konsumnega društva. Poroča sodr. Čobal. Rudarji, udeležite se vsi.

Dramatični odsek »Svobode« Viš-Glince, vabi vse člane in odbor, da pridejo v torek 20. septembra ob 8. uri zvečer točno v društvene prostore na Glincah. Ker je zadeva zelo nujna in važna, se prosijo, da se odzovejo vsi člani in odbor kar najštevilneje in gotovo! — Sklicatelj.

Kulturni vestnik.

Razstava planinskih slik v Jakopičevem paviljonu ostane odprta še do 20. septembra t. l. S tem se omogoči, posebno dijaštvu, da si ogleda razstavo. Pri posetu v skupinah pod vodstvom učiteljev se znižajo vstopnina na 2 K od osebe.

Dr. Alfred Jensen umri. Na Dunaju, kjer je prišel posetit veleselj, je umrl za srčno kapjo veliki prijatelj naših plemen dr. Alfred Jensen. Pokojni, rodom Šved, je bil tajnik znanega Nobelovega Instituta in referent za slavistiko na Nobelovi akademiji. Neveljive zastuge si je pridobil za nas s tem, da je svet dolgo let seznanjal o naši kulturi in naših kulturnih stremenjih. Prestavil je več velikih jugoslovanskih literarnih del v švedščino, med drugimi tudi vsega Prešerna. Z našimi literati in znanstveniki ga je vezalo intimno prijateljstvo. Malo znano je še njegova knjiga »Habsburg«, v kateri je še leta 1911. prerokoval skorajšen potom podonavske monarhije in ustanovitev jugoslovanske države.

Dopisi.

Hrastnik. V nedeljo dne 4. t. m. se je vršil pri nas javen strokovni shod kemičnih in steklarskih delavcev v restavraciji pri kolodvoru. Shod je bil sijajno obiskan, tako, da ni bilo mogoče zborovati v gostilniških prostorih, vsled česar se je shod vršil na prostem. Kot govornik nas je posetil s. Leskošek iz Celja, ki je v nad 2 uri trajajočem govoru temeljito razjasnil

položaj delavstva in socialno zakonodajo. Obsodil je razne politične frakcije, katere so stremele za tem, da napravijo z demagoško frazeologijo razkol med proletarskimi vrstami. Pri izjavljanju je omenil tudi komuniste, ter rekel, da se komunisti pač motijo, če mislijo socialno revolucijo izvršiti z atentati, ker osvobodjenje proletariata ni odvisno od posameznih elementov, temveč od stvarnega dela celokupnega proletariata. Pred nekaj časa so na naše strokovne shode vedno prihajali komunisti, zlasti v Trbovljah na čelu poslance Koren. Ta je trdil, da je vse za njimi ter da je 95 odstotkov komunističnega proletariata v Jugoslaviji. Na rudarskem strokovnem shodu mu je s. Leskošek rekel, da on nima nič opraviti na shodu, ker ni zastopnik strokovne organizacije. Velikodušno je Koren odgovoril, da je ta sklep komunističnega odbora in on mora zagovarjati komunistične interese. No, danes se vidi, kje je tistih 95 % komunističnega proletariata. Centralna vlada je razveljavila 58 komunističnih mandatov, toda kje je tisti komunistični proletariati, ki bi za svoje poslance protestirali! Nato je s. Leskošek kritiziral narodne socialce, ki niso nič drugega, kakor nekdanje stavkokazne organizacije. To pa seveda nekemu narodnemu socialcu ni bilo prav. Istotako je govornik karakteriziral socialce kot znano organizacijo stavkokazov. Končno se je k besedi oglašil s. Verdon, rudar iz Hrastnika, ki je stvarno kritiziral poslanca Brandnerja izza meznega gibanja rudarjev. H koncu je shod sprejel antialkoholno resolucijo ter se zaključil brez vsakega incidenta.

Celje. Tukajšnja državna policija je svojčasno nabavila za 3700 K tri pse, ki jih je nameravala izučiti za policijsko službo. Volja je bila dobra, ampak gospodje, ki so hoteli pse učiti, sami nimajo pojma o policijski službi. Tisti gospod policist, ki je imel nalogo vzgoje teh psov, se je že hvalil, kako znajo psi tatu izslediti. Sedaj pa je namrekar postal ta gospod »marode« in psi se še naprej hranijo na državne stroške in g. Knez, ker je svak gospoda ravnatelja, uživa tudi precej veliko protekcijo in lahko marodira, ne da bi bil bolan, tudi na državne stroške. Takšnih Logarjevih protekcijskih otrok je pa cela vrsta in stražarjev, ki bi morali delati službo jih faktično skoro manjka. Akoravno je občinski svet celjski soglasno v seji 30. julija ugotovil, da imamo v Celju preveč policije, se še do danes ni ničesar storilo, da bi se v tem oziru napravil kakršen koli ukrep. Ministrski svet v Belgradu si tare glavo, kako in na kakšen način bi se naj štedilo, da bi se lahko proračun znižal. Takšnih nepotrebnih in nepremišljenih neobsmišljenih stvari imamo v celji državi vse polno. Inč e se od te ali one strani merodajne činitelje opozorijo, se vse to vrže v koš in mirna Bosna. In se poleg tega najbrže očita, da so ljudje malenkostni. — Eden, ki opazuje iz blažinec.

Mežiška dolina. Pri nas vlačajo neznozne razmere. Povsod v naši državi so že hile občinske volitve, samo mi še nismo tako srečni. Povsod imamo še vedno gerente, ki so bili imenovani od klerikalne vlade. Razven 3 občin je povsod dvotretjinska večina socialistov, ki so se zmiraj brezpravni. Najbolj nesposoben klerikalec ima oblast, da razpolaga s premoženjem delavstva, kakor mu narekuje njegov dušni pastir, ki skrbi le za cerkvene zvonove in tako dalje. Delavstvo iz mežiške doline ne bo več dolgo trpelo. Ako ne bo oblast kmalu napravila red in imenovala, kjer je v večini socialistično delavstvo tudi le-to v občin. odbore, bo pač prišlo do tega, da bo delavstvo samo poslovalo po pomoči. Voljni res nismo več še nadaljne črne komande. Pozivamo oblast, da nemudoma razpiše tudi za naše kraje volitve!

Teharje. Dvanajsti breskev za 350 K. Dva otroka dveh tovarniških delavcev sta se zagrešila zoper zasebno lastnino, ker sta pri kmetu vzela eden 8 in drugi 4 breskve. Orožnik jih je slučajno zasačil in vprašal, od kod imata breskve? Otroka sta odkrito povedala in na to jih peljal h kmetu. Posestnik ugotovi na drevesu, da mu manjka 40 kg breskev, ne da bi tehtal, tako »kunsten« je bil. Zaradi tega

hudo delstva otrok sta prišla oba očeta delavca pred občinski tribunal, obstoječ iz gospoda župana in še treh meščanskih svetovalcev, ki so po poklicu štacunari in veleposestniki. Soc. dem. svetovalec ni so hoteli povabiti. Ta tribunal, kateremu je predsedoval klerikalni župan, je začel najprej psovati z različnimi psovskami delavce in soc. demokrate; odlikoval se je najbolj g. župan. Prisilili so ta dva delavca z različnimi grožnjami, da se pismeno zavežeta plačati skupno škodo vsak po 175 K. Toraj za vsako breskvo, ki se je našla pri obeh otrokih 29 K. Vprašamo, od kedar ima občinski svet pravico za otroške grehe, ki so na deželi običajni, na tak način terjati povračilo od staršev.

Pristopajte k izobraževalni organizaciji »Svoboda«.

Šport.

Avtomobilna vztrajnostna tekma po Sloveniji določena na 16. in 17. septembra 1921. se preloži na 8. in 9. oktobra 1921. — Sportna Zveza, Avtomobilni odsek.

Društvene vesti.

Orkestralno društvo Glasbene Matice sklicuje pričetkom tretjega leta svojega delovanja redni občni zbor, ki se vrši v torek 21. t. m. ob polsedmi uri zvečer v mali dvorani Glasbene Matice, Gosposka ulica št. 8 soba št. 17. K polnoštevni udeležbi se vabijo vsi dosedajni društveni člani; istočasno lahko prijavijo svoj pristop k društvu kot novi izvršujoči člani v ambliskem ali orkestralnem igranju. Vsebovalni glasbeniki amaterji in orkestrski vseh godalnih instrumentov (zlasti kontrabasisti, violonisti in čelisti), ki so zmožni slediti v igri pri skupnem igranju ter imajo resno voljo s požrtvovalnim delovanjem povzdigniti in pospeševati orkestralne glasbe. Namen društva, ki je že s svojimi dosedanjimi koncerti pokazalo, da umeva vršiti svoje idealne naloge, je v tekoči glasbeni sezoni še poglobiti svoje umetniško delovanje in nuditi občinstvu večje število skladb in drugih orkestralnih del. V svrhu dosege tega cilja želi društvo potegniti k sebi kolikor mogoče dobrih, vestnih in vztrajnih članov. Zato apelira odbor društva na vse one, ki so zmožni ga podpirati v njegovem idealnem delovanju, tudi na one, ki goje do sedaj v raznih glasbenih društvih samo tujirodne takozvane salonske glasbe, da se povzpne kolikor mogoče na visoko stopnjo. — Vsi dobri orkestrski pristopajte k orkestralnemu društvu Glasbene Matice, ki vam nudi tudi ugodnosti pri nabavi instrumentov in glasbenih potrebščin!

Društvo bančnega uradništva Slovanje v Ljubljani, vabi vse bančno uradništvo brez razlike na zborovanje, katero se vrši v torek dne 20. t. m. ob 20. uri zvečer v veliki dvorani Mesnega doma v Ljubljani. Dnevni red: Pokojninsko zavarovanje. Ker je to vprašanje izredne važnosti za slehernega, prosimo polnoštevno udeležbo. Tovarishi na plan! — Odbor.

ŠTAMPILJE
vseh vrst
CIRIL SITAR
LJUBLJANA
Sv. Petra cesta 13

Več
slaščičarjev
in
lectarjev
se sprejme pri
tvrdki Jos. Rajšter,
Šoštanj-Celje.

Josip Prešeren
čevljar
Spodnja Sliha Celovška cesta 82
Popravilo vsakega stopala
modri, črni, bel, rdeči, zeleni, modro-
modro se sprejme blaga. Črna obla.
Površna toba.
Leta izreda. Popravilo in popravilo

KREDITNI ZAVOD ZA TRGOVINO IN INDUSTRIJO,
LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 50, v lastnem poslopju.
Brezplačni naslov: KREDIT LJUBLJANA. — Telefon št. 40 in 457.

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predjumi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter kuponov, nakazila v tu- in inozemstvu, safe-deposits itd. itd.

Največja izbira
najnovejših, najfiniših in najcenejših
oblek za gospode, dame in otroke

v trgovini

O. Bernatovič

Mestni trg št. 5-6.

V zalogi tudi moški klobuki
in kožuhovina.

Jos. Petelinc, Ljubljana, Sv. Petra nasip 7

priporoča

najcenejši nakup

na debelo in drobno:

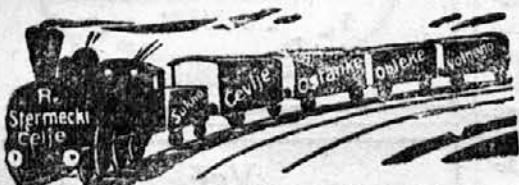
galanterijo, srajce, kravate, nogavice, moške in ženske, ženske potrebnosti, jedilno orodje, žlice, vilice, aluminij, toaletno milo, ščetke za obleko, glavo, zobe in konje, čevljarstvo orodje rinčice, dreto, sukanec. Istotam se dobe najboljši ŠIVALNI STROJI za rodbinsko in obrtno rabo, vse potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, NA DEBELO deli za kolesa in šivalne stroje, igle, olje itd. :

F. BRUMAT
LJUBLJANA

Manufaktura in tkanine.

Mestni trg 25.

Kolesa 'Puch' in 'Waffenrad'
pnevmatika Dunlapp, Reithoffer, Aquila
se kupi najceneje pri tvrdki
Ig. Vok, Ljubljana, Sodna ul. 7.

Zopet

ogromno pošiljatev
manufaktur naravnost iz inozemstva
je prejela tvrdka
R. Stermecki v telju.
In sicer volne, čerjce, tiskanine, etamina, batista za ženske obleke, sukna kamgarna in hlačvine za moške obleke, belega in pisanega platna za perilo, klota, cvilna, robcev, svilu in še mnogo raznega družega blaga, katero se prodaja, zaradi nakupa v velikanskim množinah po čudovito nizkih cenah. Razen tega, vedno velika zaloga lastnega izdelka srajc, predpasnikov, bluz, kril, ženskih, moških in fantovskih oblek, po zelo nizkih cenah. Čevlji, ženski, moški in otroški vedno v velikanski zbir, pristno ročno delo od lastnih čevljarjev.

Ilustrovani cenik zastoji! Na debelo samo v 1. nadstropju
VELETRGOVINA R. STRMECKI CELJE ST. 314, Slovenija.

PONUJITE

F. Čuden, trgovina ur, zlat-
nine in srebrnine
Ljubljana, Prešernova ulica št. 1.

Klobuke in slamnike

vseh vrst od preprostih do
najfinejših dobite vedno v
tovarni za slamnike in klobuke

FRANJO CERAR,

v Slobu, pošta Domžale pri Ljubljani.

V popravilo prevzema tudi
vsa tozadevna dela ter pre-
oblikuje po najnovejši modi.
V Ljubljani se sprejemajo
pri tvrdki Kovačević in Teršan
v Prešernovi ulici 5, kjer
so tudi vsi vsorci vedno na
razpolago.

Več rabljenih
dvokoles, šivalnih stro-
jev in otroških vozičkov
v dobrem stanu se ceno prodaja.
Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

**Velika izbira otroških vozičkov,
dvokoles in šivalnih strojev**

po ceni F. Batfel, Ljubljana, Stari trg
št. 28. Sprejme se v polno popravilo
za emajliranje z ognjem in ponikanje
dvokolesa, otroški vozički, šivalni in
razni stroji. Mehanična delavnica,
Karlovska cesta št. 4.

"TRIBUNA"

tovarna dvokoles in otroških vo-
zičkov. Ljubljana Karlovska c. 4,
Zvonarska ulica št. 1.

Občno konzumno društvo v Trbovljah r. z. z. o. z.

Vabilo

na

redni občni zbor,

ki se vrši

v nedeljo, dne 2. oktobra 1921, ob 4. uri popoldne
v dvorani „Delavskega doma“ v Trbovljah.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Računsko poročilo.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Sklepanje o prebitku.
5. Sprememba pravil § 56.
6. Volitev načelnstva, tri člane v nadzorstvo ter enega namestnika.
7. Revizijsko poročilo.
8. Razni nasveti in želje.

Na občni zbor imajo le člani pravico, kateri kupujejo svoje
potrebščine v društvu.

Načelnstvo.

Nadzorstvo.

Medić, Rakovec & Zankl,
prej A. Zankl sinovi.

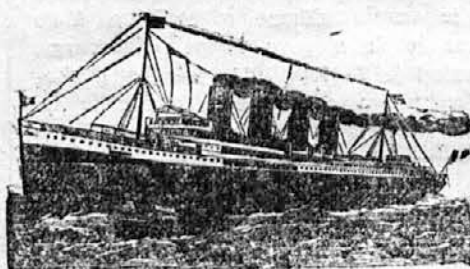
Tovarna kemičnih in rudn. barv ter lakov
Centrala: Ljubljana, d. z. o. z. Skladišče: Nevisad.

Telefon 64. Brzjavni: MERAKL, Ljubljana. Telefon 64.

Emajlni laki. Pravi firnež. Barva za pode.

Priznana najboljša in zanesljiva kakovost: barve za obleke, vse
vrste barv, suhe in oljate, mavec (Gips), mastenec (Federweiß),
strojno olje, karbolinej, steklarski in mizarski klej, pleskarski,
slikarski in mizarski čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spada-
joči predmeti. „MERAKL“, Lak za pode. „MERAKL“, Linoleum
lak za pode. „MERAKL“, Emajlni lak. „MERAKL“, Brunoline.
Ceniki se začasno ne razpošiljajo!

Iz Havre v Ameriko

Vozne listke in zadevna pojasnila izdaja konc. potovalna pisarna
Iv. Kraker, Ljubljana,
Kolodvorska ul. 41 (blizu glavn. kolodvora).

KAJO DELIC,
zlatar in draguljar

Ljubljana, Nišsjeva ul. 4.

priporoča svojo

zlatarsko in draguljarsko delavnico
za nova dela in popravila vsake
vrste, kakor tudi za pozlato-
vanje in posrebovanje.
V zalogi ima zlatnine in srebr-
nine, poročne prstane po vseh
uzorcih in merah, uhane i. t. d.
Kupuje tudi zlato in srebro ter
plačuje po najvišjih cenah, ali
pa izmenjava za novo blago.

Avg. Agnola

Ljubljana, Dunajska cesta 11

priporoča svojo zalogo
stekla, porcelana, zreal, svetilk,
okvirov in vseh v to stroko
spadajočih predmetov. Steklo za
okna vseh vrst vedno v zalogi.

Borzni posredovalec
Dragan Vučković

posreduje pri nakupu in
prodaji državnih in vred-
nostnih papirjev, zastavnice,
deviz in valut
Zagreb, Sv. Duh 19.
Telefon 6-69.
Brzjavni: Vučkov Zagreb.

COSULICH-LINE

(prej AUSTRO-AMERIKANA)

Trst-Amerika prevaža potnike v New-York redno
3krat, v Južno-Ameriko po 1 krat
mesečno. — Pojasnila in predaja vozniških listkov.

SIMON KMETEC, glavni zastopnik za Slovenijo
v Ljubljani, Kolodvorska ulica 20.

Odplov brzoparnika President Wilson 19. septembra,
poštnega parnika Belvedere 5. oktobra,
„ „ Argentina 22. oktobra.

Prepričajte se sami,

najcenejše! da kupite: najsolidnejše!

SUKNO, vsake vrste za gospode in dame,

OBLEKE za gospode in dečke, obleke za delavce od

K 950— naprej,

KROJAŠKE POTREBŠČINE pri tvrdki

Ivan Mastnak,
Celle, Kralja Petra cesta št. 15, Celle.

Istotam se izdelujejo obleke po najnovejši modi.
Izvršitev točna in solidna.

Gramofone, godbene avtomate

in vse k istim spadajoče predmete,

posamezne dele, igle, peresa,

dobite edino pri

A. RASBERGER, Ljubljana, Sodna ulica 5.

Vsak pokvarjen gramofon ali godbeni avtomat
se popravi v lastni delavnici, oz. tudi na licu
mesta, strokovno pod jamstvom in ceno. Izvršijo
se tudi druga v preči. mehaniko spadajoča dela.

Velika izber gramofonskih plošč. Ugodna zamena.

Kdor hoče imeti res s pristnim blagom prepletkano hišo, po-
hištvo in lakiranje vozniških koles v peči, naj se obrne na tvrdko

TONE MALGAJ

Ljubljana stavbeni in pohištveni pleskar in ličar Ljubljana

Kolodvorska ulica št. 6

Razpošiljalna

SCHWARZ & BIZJAK

Dvorni trg 3 Ljubljana Dvorni trg 3

Specijalna zaloga angleškega sukna,
dežnih plaščev in vseh krojaških po-
trebščin. Promenadne, modne in
športne obleke, površniki, raglani itd.
Konfekcija za gospode in dečke ter
moderna izdelava oblek po meri v
lastnem modnem salonu po naj-
novejših krojih.

Solidne cene! Soliden izdelek!

Zunanja naročila se izvršujejo točno
po pošttem povzetju!

Zahtevajte vzroke!

Delniška glavica
K 50.000.000.
Rezerve
okroglo K 45.000.000.—.

Sprejema vloge na knji-
žice in tekoči račun proti
ugodnemu obrestovanju.

Ljubljanska kreditna banka
v Ljubljani.

Brzjavni naslov: Banka.

Telefon št. 261 in 413.

Podružnice: V Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Borovljah, Ptuj
in Brežicah.

Prodaja srečk
razredne loterije.

Kupuje in prodaja vse vrste
vrednostnih papirjev, finančne
erarične dobave in dovoljuje
vsakovrstne kredite.